

Kako se jazbecu kuri.

ladi bralec! stopiva v hribovske kraje, kjer ob robu jelovega gozda pod kolovozno potjo zori sivo zrnje rudečkaste ajde. Najin šum prepodi tropo divjih golobov, ki vzflofočejo ter se posedejo po šibkih vrhovih bližnjega gozda. Če se poženeva čez leseno ograjo, stojiva kraj potoka, ki žubori po strugi, obloženej s kamenjem ilovičaste boje, in melini visoki rob gorenjega laza. Na črešpi samevajočej pod sivimi, z grmičjem porastenimi skalinami se dere šoja, kakor nejevoljna, da jo sva prepodila iz dozrevajoče turšice. Zlékniva se v orehovo senco. Nad glavo smuka oprezno reverica okolo belkastega debela, pod nama šumi in se rahlo giblje koruzno listje. Če z očmi greš od storža do storža, vidiš, kako so nekateri napeti in polni, nekateri uže slečeni in prazni, a tam v senci ónih dveh jésenov, kjer perje ni še jelo izgubljati svoje zelenine, najdeš stebila polomljena, storže orobkane, vse pregaženo in prehojeno. Na prvi pogled ti pride na misel zanikarni pastir, češ, živino je spustil v laz, ali bolj pazno se ogledavši, spoznaš — jazbečevo delo.

* * *

Ptiči so legli počivat. Še čuješ fľofot perotnic z veje na vejo, kak cik in vik prileti iz skrivnostne temote mračnega gozda. Vodica v jarku cerľá boječe in tiho, padaje na skalico daje tenke prelivčate glasove. Največji šum delaš sam, kadar lomiš osuhle smrekove vejice, in kadar preperelo bukovo dračje sestavljaš v kôpo. Močno se ti užgana žveplenka posveti v obraz, nežne vejice zafrľé in ognjeni jeziček obližne nanošeni les. Tvoje delo je storjeno: jazbecu je napravljeno strašilo. Ali preprijetno je čepeti nad kurjavo, prevabljivo zlekniti se po pokošenej grivi. Pod tabo plapolá in prasketá ogenj, osevaje in zlaté rudečkasto-zeleno koruzno perje. Lahen vetrič dune: pošumi listje po grmovji, zaziblje se vršič jésenov v plotu, pošeptajo peresa po koruzi. A vse to šumenje, ves ta šopot je pohleven, nekako otožno-zaspan, uprav večeren. In zopet obmolkne vse! Dim se zdaj vije po tleh, zdaj se kadi naravnost k višku. A to ni oni neprijetni dim, ki sili v oči in vzbuja solzé; na lahko se pomešava v kolobarjih z ambrozično vonjavo sosedne jelkove gošče in ta vzduh je, kakor da bi pil nebeško pijačo. Popolna tišina okolo tebe. Nebó je plavetno, posuto z nebrojnimi zvezdicami, katerih blesk je jedva viden v sivkastej modrini nepremičnega obloka. Meseca ni; to dela noč prijetnejšo, skrivnostnejšo. Iz daljine se temnijo gore, porastene z gozdi. Da nisi v domovini, da ti ni znana sleherna gora, slehern grič, težko bi v tmíni razločil podobo njegovo. Jasneji so bližnji hólmcí: izmed ovočnega drevja ti nasproti blesté blede beli zidovi hiš in hlevov. Čuti so razni glasovi od sosednih bivališč: kak zategnjeni „ê, hej!“ veseli „juhé!“ prileti v gozd, odmevne jedenkrat, dvakrat, razletí se in poizgubí. Oglasi se čuk raz drobnico na pašniku. Vedno slabéje in slabéje prihajajo razni glasovi do tebe, zdi se ti, da sanjaš.... Kar te iz lahnega dremeža predrami šum po koruzi. Strah in mraz te spreletita: sedeš, napneš ušesa, pridržavaš sapo, oči se ti razširijo, izstopijo, ali vender zamán gledaš, kdaj se prikaže valjasto truplo na kratkih nogah. Bil je le veter, ki je z nova zapihal in kradel se med koruznimi

stebli. Ogenj je pogorel, žerjavica se žarí in pepelí, le ogorki tlé okolo palése. Naglo pomečeš neizgorelo dračje na tleči pepel, prostreš po vrhu kožuho vino, ki si jo prinesel z doma, napraviš križec iz dveh leskov poleg kurišča in — urno jo pobrišeš proti domu. Če vrhu klanca dospeš, postojiš, ne vidiš več ognja, ali ako imaš oster nos in veter nasproti piha, prismrdí ti tleča kožuho vino, ki bo gotovo, vsaj za nocojšno noč ostronosnega jazbeca odvrnila od okusnega, sočnega zrnja. Ko tiho stopaš po trati, zaprhuta ti okolo glave podhujka, frčé zdaj na levo in desno, zdaj sedaje na tla. Vedno si bliže doma, a vender ni slišati človeškega glasú; najbrž večerjajo domači. Hitro korakaš; ali glej, tam je nekaj črnega, videti je ropar, čakajoč ob cesti. Ni sile; le deblo one tepke je, ki jej je strela vrh odbila. Na robu pod njivo se nekaj belega giblje: tiho bi rad prišel mimo ali kamen, na katerega si stopil, sprožil se je z ropotom in ti si malo da ne padel. Ona bela reč se spustí v tek. Potolaži se, ne boj se! Domači maček belín je, ki tod poljske miši loví. Cerkveni zvonik se ti belí nasproti; le pogumno stopaj! Res te pot vodi mimo pokopališča ali umršega očeta prikazni ne bodeš videl. Oddehni se, še par korakov, pa sva pod hlevom; hišne duri zaškripljejo, naglo jih zapreš za seboj, češ, da se ne zmuznejo s teboj vred strahovi pod domačo streho. Luč nad mizo, okolo katere večerja družina, ti s prva blišči v oči. Nisi jim še dobro voščil dobrega večera, užé se pred teboj v skledici kadí mlečna kaša, zabeljena, da bi lahko žabice plavale vrhu nje. Kako sladka je, kako rada se zmuza po grlu doli. Želim ti lahko noč in sladko spanje!

Jos. Gradáčan.

Dnevni red za pridne otroke.

Ljubi moj! ti bi rad prav priden bil, a ne veš, kako bi začel, kaj naj bi storil in kako se védel, da bi Bogu, starišem, učiteljem in znancem delal veselje. Ne bodi zaradi tega v strahu, kajti k temu ni treba nič težavnega, nič posebnega storiti, nego samó svoja navadna opravila moraš lepo v redu in dobro zvrševati.

Ti še gotovo veš, da te je Bog zato ustvaril in na svet postavil, da bi ga vedno bolj spoznaval, ljubil, služil mu ter s tem samega sebe posvetil in izveličal. A najboljši pomoček, samega sebe posvetíti, je ta, da svoja vsakdanja opravila vestno in dobro zvršuješ; kajti krščanska popolnost ne obstoji v tem, da opravljaš velika, izvanredna dela, nego v tem, da svoja navadna opravila zvršuješ dobro. Če hočeš torej biti priden ter krščansko popolnost, svoje posvečenje in svoj namen na zemlji doseči, zvršuj vsa svoja dela od jutra do večera lepo po rédu in dobro, in hitro bodeš napredoval v popolnosti. V ta namen imaš tukaj načrtan kratek dnevni red za pridne otroke.

1) Kadar se zjutraj vzbudiš, prekrizaj se takój, povzdigni svoje misli in srce k Bogu in reci sam v sebi: „Moj Bog, Tebi se vzbudim in se ti lepo zahvalujem, da si me zdravega in čvrstega ohranil. Čast in hvala bodi Bogu † Očetu, ki me je ustvaril, Bogu † Sinu, ki me je odrešil, in Bogu † sv. Duhu, ki me je posvetil. Amen.“

2) Potem skoči urno iz postelje in misli si, da te Bog sam kliče po tvojih stariših, gospodarjih ali vikših; hitro slušaj ter se ne daj premagati